

**ΠΑΓΚΥΠΡΙΟΣ ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΝΟΣΗΛΕΥΤΩΝ ΚΑΙ
ΜΑΙΩΝ
CYPRUS NURSES AND MIDWIVES ASSOCIATION**

**Περί Νοσηλευτικής και Μαιευτικής Νόμοι
1988-2012**

Κανονισμοί δυνάμει της παραγράφου (στ) του άρθρου 22

ΠΕΡΙΓΡΑΜΜΑ ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΩΝ ΤΩΝ ΝΟΣΗΛΕΥΤΩΝ

Περιεχόμενα

ΕΙΣΑΓΩΓΗ	4
ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α	6
1. Βασικές έννοιες και ορισμοί	6
ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β	8
2. Αρμοδιότητες νοσηλευτών	8
2.1 Αυτόνομες αρμοδιότητες.....	8
2.2 Αυτόνομες αρμοδιότητες με άμεση ευθύνη σύμφωνα με τις διοικητικές τους ευθύνες.....	13
2.3 Αρμοδιότητες σε συνεργασία	13
ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ	14
3. ΤΟΜΕΙΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ	14
3.1 Γενική Νοσηλευτική:	14
3.2 Νοσηλευτική Ψυχικής Υγείας.....	15

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Στόχος του παρόντος Περιγράμματος είναι η περιγραφή των επαγγελματικών δικαιωμάτων και αρμοδιοτήτων του νοσηλευτή στην Κυπριακή Δημοκρατία, με βάση την εκπαίδευση του, τις προσήκουσες γνώσεις και τις κατοχυρωμένες δραστηριότητές του, σύμφωνα με τον Κώδικα Νοσηλευτικής Δεοντολογίας, την κείμενη νομοθεσία και τις ευρωπαϊκές οδηγίες.

Η νοσηλευτική είναι η επιστήμη και τέχνη η οποία αυτόνομα ή και σε συνεργασία με άλλους επιστήμονες υγείας, παρέχει φροντίδα καθόλη τη διάρκεια της ζωής σε άτομα, οικογένειες, ομάδες και κοινότητες, ασθενείς ή υγιείς σε όλες τις δομές υπηρεσιών παροχής φροντίδας υγείας. Περιλαμβάνει την προστασία, προαγωγή και αποκατάσταση της υγείας, την πρόληψη και θεραπεία της νόσου και του τραυματισμού, την ανακούφιση της οδύνης. Μέσω της νοσηλευτικής διεργασίας επικεντρώνεται στην ανθρώπινη αντίδραση σε ήδη εκδηλωμένα ή δυνητικά προβλήματα υγείας με θεραπευτικό σκοπό. Ο νοσηλευτής λαμβάνει κλινικές και θεραπευτικές αποφάσεις με βάση τεκμηριωμένα ερευνητικά δεδομένα, τη σύγχρονη νοσηλευτική γνώση, τις αξίες και προτιμήσεις των αποδεκτών φροντίδας υγείας.

Ο νοσηλευτής καλύπτει ένα ευρύ φάσμα δραστηριοτήτων ως ισότιμο μέλος της διεπιστημονικής ομάδας. Συνηγορεί περί των αποδεκτών της φροντίδας υγείας, διασφαλίζοντας ασφαλές θεραπευτικό περιβάλλον νοσηλείας και διενεργεί παράλληλα εξατομικευμένη ολιστική φροντίδα υγείας.

επιπλέον, η έρευνα, η συμμετοχή στη διαμόρφωση της πολιτικής για την υγεία, η συμμετοχή στη διοίκηση συστημάτων υγείας, καθώς και η εκπαίδευση, παίζουν βασικό ρόλο στη νοσηλευτική. Λόγω των ραγδαίων και διαρκών αλλαγών που χαρακτηρίζουν τη σύγχρονη νοσηλευτική, η συνεχιζόμενη επαγγελματική ανάπτυξη είναι απαραίτητη για τη διατήρηση επιπέδου νοσηλευτικών υπηρεσιών.

Στην Κυπριακή Δημοκρατία, το επάγγελμα της νοσηλευτικής κατοχυρώνεται και διέπεται από τους περί Νοσηλευτικής και Μαιευτικής Νόμους του 1988 μέχρι 2012, όπως αυτοί εκάστοτε τροποποιούνται ή αντικαθίστανται. Ο εν λόγω Νόμος, καθορίζει τις γνώσεις, τους ρόλους, τις επιστημονικές δεξιότητες, καθώς και την επαγγελματική προσέγγιση και ευθύνη του νοσηλευτή. Για την άσκηση της νοσηλευτικής εντός της Δημοκρατίας προϋπόθεση αποτελεί η εγγραφή στο Μητρώο Νοσηλευτών.

Η νοσηλευτική εκπαίδευση στην Κυπριακή Δημοκρατία μετεξελίσσεται και έχει στόχο τη συνεχή ποιοτική αναβάθμιση μέσω μιας ενιαίας πανεπιστημιακής εκπαίδευσης.

Το τετραετές πτυχιακό πρόγραμμα νοσηλευτικής πανεπιστημιακού επιπέδου περιλαμβάνει μεταξύ άλλων νοσηλευτική θεωρία, βασικές επιστήμες, ανθρωπιστικές επιστήμες και προετοιμασία στις επιστήμες της συμπεριφοράς, οι οποίες είναι απαραίτητες για να ασκηθεί το πλήρες εύρος δραστηριοτήτων του επαγγελματικού

νοσηλευτικού ρόλου. Κατά συνέπεια τα καθήκοντα του νοσηλευτή διευρύνονται με βάση την εκπαίδευσή του με αποτέλεσμα να αυξάνεται και η νομική του ευθύνη. Ο νοσηλευτής, αυτόνομα, παρέχει νοσηλευτική φροντίδα ακολουθώντας τα στάδια της νοσηλευτικής διεργασίας, βάσει της οποίας αξιολογεί, προβαίνει σε νοσηλευτικές διαγνώσεις, προγραμματίζει, εφαρμόζει και εκτιμά τα αποτελέσματα της νοσηλευτικής φροντίδας αναλαμβάνοντας πλήρως την ευθύνη των ενεργειών του.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α

1. Βασικές έννοιες και ορισμοί

“Επαγγελματική Ευθύνη” είναι το σύνολο των επαγγελματικών δραστηριοτήτων για τις οποίες ο νοσηλευτής φέρει ηθική ευθύνη όπως αυτή προνοείται από τον Κώδικα Νοσηλευτικής Δεοντολογίας ή και νομική ευθύνη όπως αυτή προνοείται από την κείμενη νομοθεσία. Περιλαμβάνει τη δικαιοδοσία λήψης απόφασης και την κοινότητα να ορίσει, να ερμηνεύσει και να μετρήσει το αποτέλεσμα της απόφασής του.

“Επεμβατική Αντιμετώπιση” περιλαμβάνει το σύνολο των εξειδικευμένων πράξεων και παρεμβάσεων που απόκτησε μέσω της εκπαίδευσής του, με στόχο την εκτίμηση, αντιμετώπιση, ανάνηψη και διατήρηση των ασθενών στη ζωή, τόσο στον προνοσοκομειακό όσο και στον ενδονοσοκομειακό χώρο.

“Νοσηλεύτης” είναι το πρόσωπο που έχει ολοκληρώσει πιστοποιημένο από ακαδημαϊκό φορέα βασικό πρόγραμμα σπουδών στη νοσηλευτική επιστήμη και είναι εγγεγραμμένος στο Μητρώο Νοσηλευτών με βάση τους περί Νοσηλευτικής και Μαιευτικής Νόμους του 1988 μέχρι το 2012, όπως αυτοί εκάστοτε τροποποιούνται ή αντικαθίστανται.

“Νοσηλευτική Διεργασία” είναι η συστηματική διαδικασία η οποία στηρίζεται στη μέθοδο της ανάλυσης και επίλυσης προβλημάτων και περιλαμβάνει επικοινωνία και αξιολόγηση του ατόμου, της οικογένειας, της κοινότητας με στόχο τη νοσηλευτική διάγνωση, τον προγραμματισμό και την εφαρμογή συγκεκριμένων νοσηλευτικών παρεμβάσεων, καθώς και την εκτίμηση/επαναξιολόγηση της αποτελεσματικότητας των παρεμβάσεων αυτών. Στηρίζεται σε επιστημονικά στοιχεία τα οποία μπορούν να ερευνηθούν και να αξιολογηθούν και υποστηρίζεται από τη νοσηλευτική θεωρία.

“Προσθήκουσες Γνώσεις” αναφέρεται στις ικανότητες, δεξιότητες, γνώσεις και ηθικές αξίες του επαγγελματία, που τις αποκτά μέσω της εκπαίδευσής του, προκειμένου να εγγραφεί στο Μητρώο Νοσηλευτών, πράγμα που αποτελεί απαραίτητη προϋπόθεση για την άσκηση του επαγγέλματος.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β

2. Αρμοδιότητες νοσηλευτών

Τομείς εργασίας: Ο νοσηλευτής έχει δικαίωμα απασχόληση είτε ως στέλεχος νοσηλευτικής μονάδας, στον ιδιωτικό και δημόσιο τομέα, είτε ως αυτοαπασχολούμενος σε όλο το φάσμα παροχής νοσηλευτικής φροντίδας, δηλαδή στην πρωτοβάθμια, δευτεροβάθμια και τριτοβάθμια φροντίδα υγείας σύμφωνα με τα προσόντα που έχει. Επιπλέον, ο νοσηλευτής έχει δικαίωμα να εργάζεται σε ερευνητικά κέντρα ως ερευνητής, σε όλες τις βαθμίδες της εκπαίδευσης, καθώς επίσης και στη νοσηλευτική διοίκηση.

Οι αρμοδιότητες και ευθύνες του νοσηλευτή ταξινομούνται σε αυτόνομες και σε αυτές που πραγματοποιούνται σε συνεργασία με άλλα μέλη της ομάδας υγείας, σε όλα τα επίπεδα της νοσηλευτικής φροντίδας με γνώμονα τον άνθρωπο ως μια ξεχωριστή οντότητα.

2.1 Αυτόνομες αρμοδιότητες

Ο νοσηλευτής:

(α) Αξιολογεί, ερμηνεύει και τεκμηριώνει τις βιολογικές, ψυχολογικές, διανοητικές, πνευματικές και κοινωνικές ανάγκες, καθώς και τα προβλήματα υγείας – ήδη εκδηλωμένα ή και κοινωνικά ή και δυνητικά – ατόμων, οικογενειών και κοινωνικών ομάδων, με βάση το νοσηλευτικό ιστορικό, τη νοσηλευτική διάγνωση, την κλινική εξέταση, την εκτίμηση και τα ευρήματα των διαγνωστικών εξετάσεων και αναπτύσσει ή και τροποποιεί αναλόγως το σχέδιο της νοσηλευτικής αξιολόγησης, αντιμετώπισης και φροντίδας.

(β) Θέτει τεκμηριωμένες νοσηλευτικές διαγνώσεις (προβλήματα που μπορούν να αντιμετωπιστούν με νοσηλευτικές παρεμβάσεις ή σε συνεργασία) και προβαίνει σε νοσηλευτική αντιμετώπιση και φροντίδα, στη βάση της αξιολόγησης και τεκμηρίωσης κατά την παροχή τη οποίας:

- (i) Εφαρμόζει βασικές και εξειδικευμένες τεχνικές νοσηλευτικής αντιμετώπισης και φροντίδας, ανάνηψης, υποστήριξης ζωτικών λειτουργιών και άλλες, όπως αυτές προνοούνται στις Κλινικές Κατευθυντήριες Οδηγίες.
- (ii) Παρεμβαίνει διαγνωστικά και θεραπευτικά, σύμφωνα με τα σχετικά πρωτόκολλα και σχετικές Κλινικές Κατευθυντήριες Οδηγίες, σε επείγουσες αι απειλητικές για τη ζωή καταστάσεις και εφαρμόζει συνδυασμένα μέτρα υποστήριξης και διατήρησης της ζωής.
- (iii) Αξιολογεί ακολουθώντας τεκμηριωμένη επιστημονική μεθοδολογία βάση της νοσηλευτικής του αξιολόγησης και εκτίμηση, τις επιδράσεις και τυχόν παρενέργειες των διαγνωστικών και θεραπευτικών παρεμβάσεων στον προνοσοκομειακό και στον ενδονοσοκομειακό χώρο στα άτομα και στις οικογένειες.
- (iv) Εφαρμόζει βασικές δεξιότητες αναφορικά με την εκτίμηση και τη διαπίστωση θανάτου τόσο στον προνοσοκομειακό όσο και στον ενδονοσοκομειακό χώρο, σύμφωνα πάντα με τα σχετικά πρωτόκολλα, τις

Κλινικές Κατευθυντήριες Οδηγίες και κατόπιν εγκρίσεως της αρμόδιας αρχής.

(v) Συνταγογραφεί υγειονομικό υλικό και φάρμακα ανάλογα με την εξειδικευμένη εκπαίδευση, μετά από άδεια της αρμόδιας αρχής και σύμφωνα με την κείμενη νομοθεσία.

(vi) Μεριμνά για την προμήθεια φαρμάκων, υλικοτεχνικού εξοπλισμού και άλλου αναλώσιμου υλικού.

(γ) Συντονίζει ή/και συνεργάζεται με όλη τη διεπιστημονική ομάδα για την εφαρμογή διαγνωστικών εξετάσεων και θεραπειών, βάσει πρωτοκόλλων που διαμορφώνονται και διεκπεραιώνονται με κοινή ευθύνη. Χειρίζεται διαγνωστικά όργανα και αξιολογεί τα εργαστηριακά και διαγνωστικά ευρήματα. Επίσης, συμμετέχει στην εκτίμηση των αποτελεσμάτων της παρεχόμενης φροντίδας υγείας.

(δ) Διατηρεί συνεχή συνεργασία με την κοινότητα και εφαρμόζει προγράμματα για πρόληψη και προαγωγή της δημόσιας υγείας. Αναπτύσσει, σχεδιάζει και εφαρμόζει προγράμματα αγωγής υγείας βασιζόμενα στις τρέχουσες ή/και δυνητικές ανάγκες ατόμων, οικογενειών και κοινωνικών ομάδων, αυτόνομα ή και σε συνεργασία με άλλα μέλη της ομάδας υγείας.

(ε) Σχεδιάζει, αναπτύσσει και διαχειρίζεται τη φροντίδα υγείας ομάδων ασθενών με χρόνια νοσήματα ή ειδικές ανάγκες υγείας, αυτόνομα ή/και σε συνεργασία με άλλα μέλη της ομάδας υγείας.

(στ) Αναλαμβάνει ή συντονίζει την εκπαίδευση ατόμων ή/και των οικογενειών τους σε θέματα υγείας και υποστηρίζει στη διαδικασία λήψης απόφασης μετά από ενημέρωση.

(ζ) Ενημερώνει τους ασθενείς και τις οικογένειές τους για θέματα σχετικά με την παρεχόμενη φροντίδα υγείας.

(η) Ασκεί συμβουλευτική σε θέματα υγείας σε άτομα, οικογένειες και ομάδες.

(θ) Διενεργεί διαλογή ασθενών στον προνοσοκομειακό χώρο καθώς και στα Τμήματα Ατυχημάτων και Επειγόντων Περιστατικών, θέτοντας προτεραιότητες και παραπέμποντας στους αρμόδιους, κατά περίπτωση, επαγγελματίες υγείας, διατηρώντας τα προσωπικά δεδομένα των ασθενών, σύμφωνα με τις Κλινικές Κατευθυντήριες Οδηγίες.

(ι) Συμβάλλει στην πρόληψη και τον έλεγχο και τη διδασκαλία αναφορικά με τις νοσοκομειακές λοιμώξεις και χώρους εργασίας. Αναφέρει στα αρμόδια όργανα, προβλήματα και παράγοντες κινδύνου για τη δημόσια υγεία, που διαπιστώνει κατά την άσκηση των καθηκόντων του. Επιπλέον, υποβοηθά τα άτομα ή/και τις οικογένειες στη λήψη αποφάσεων σε θέματα υγείας, υγιεινής και υγιούς τρόπου διαβίωσης. Παρέχει πληροφόρηση και πρόσβαση στις κατάλληλες υπηρεσίες ή οργανισμούς υγείας και ψυχοκοινωνικής υποστήριξης στην κοινότητα.

(ια) Σχεδιάζει και παρέχει ανακουφιστική φροντίδα σε νοσηλευόμενους και σε ασθενείς στην κοινότητα

διασφαλίζοντας την αξιοπρέπεια των πασχόντων μέχρι και το θάνατο. Επίσης, παρέχει στήριξη στην οικογένεια.

(ιβ) Στελεχώνει διευθύνσεις, τμήματα ή γραφεία στον τομέα που εργάζεται, σύμφωνα με την εξειδίκευσή του.

(ιγ) Παρέχει νοσοκομειακή φροντίδα σε ασθενείς και τραυματίες και προΐσταται στη σκηνή στην απουσία εντεταλμένου ιατρού.

(ιδ) Θέτει κριτήρια ποιότητας και ασφάλειας της παρεχόμενης νοσηλευτικής φροντίδας και εισηγείται τυχόν τροποποιήσεις νοσηλευτικών πρακτικών με βάση τα ερευνητικά δεδομένα, τις στατιστικές αναλύσεις και τις κατευθυντήριες οδηγίες των επιστημονικών θεσμοθετημένων οργάνων του.

(ιε) Στελεχώνει τις υπηρεσίες πρωτοβάθμιας φροντίδας υγείας, γενικές και ειδικές, όπως αστικά και αγροτικά κέντρα υγείας, σχολεία, κατ' οίκον νοσηλεία, ομάδες διάσωσης, υγιεινή της εργασίας του δημόσιου και ιδιωτικού τομέα, παρέχοντας υπηρεσίες ανάλογες της εκπαίδευσης του και συνηγορεί σε θέματα που αφορούν το άτομο.

(ιστ) Εφαρμόζει και συμμορφώνεται με τα πρότυπα νοσηλευτικής φροντίδας που θεσμοθετούνται από τις επαγγελματικές και επιστημονικές οργανώσεις της νοσηλευτικής.

(ιζ) Καταγράφει και τεκμηριώνει στοιχεία που αφορούν το επάγγελμά του.

2.2 Αυτόνομες αρμοδιότητες με άμεση ευθύνη σύμφωνα με τις διοικητικές τους ευθύνες

(α) Στελεχώνει τη Διεύθυνση Νοσηλευτικών Υπηρεσιών του Υπουργείου Υγείας.

(β) Διευθύνει, συντονίζει, επιβλέπει και εκπαιδεύει φοιτητές της νοσηλευτικής και επαγγελματίες υγείας.

(γ) Συμμετέχει στη διεπιστημονική ομάδα φροντίδας υγείας για την οργάνωση, τον προγραμματισμό και την αξιολόγηση της ποιότητας των παρεχομένων υπηρεσιών φροντίδας υγείας.

(δ) Συμμετέχει στον καθορισμό της πολιτικής υγείας στον εργασιακό του χώρο όσο και στα εθνικά κέντρα λήψης αποφάσεων ως μέλος μόνιμων ή προσωρινών επιτροπών.

2.3 Αρμοδιότητες σε συνεργασία

Συνεργάζεται με την υπόλοιπη ομάδα υγείας και εφαρμόζει νοσηλευτικές παρεμβάσεις σύμφωνα με την απόφαση της ομάδας. Ο νοσηλευτής προσφέρει υποστήριξη τόσο στην προετοιμασία και υποβοήθηση του ατόμου/ασθενή για την υλοποίηση των αποφάσεων της θεραπευτικής ομάδας, όσο και στην αποκατάστασή του στο χώρο της κλινικής, του νοσοκομείου, της κοινότητας. Επίσης, παρέχει ανατροφοδότηση στην ομάδα σε θέματα που αφορούν τις εν λόγω αποφάσεις.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ

3. ΤΟΜΕΙΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

3.1 Γενική Νοσηλευτική:

- (α) Νοσοκομεία (δημόσια, στρατιωτικά, ιδιωτικά).
- (β) Αγροτικά και αστικά Κέντρα Υγείας.
- (γ) Υπηρεσία κατ'οίκον νοσηλείας.
- (δ) Φυλακές.
- (ε) Αεροδρόμια.
- (στ) Κέντρα προστασίας μητρότητας και ευημερίας παιδιού.
- (ζ) Στέγες ευγηρίας, διάφορα ιδρύματα/υπηρεσίες/ειδικά σχολεία.
- (η) Υπηρεσίες σχολικής υγιεινής.
- (θ) Εξωτερικά ιατρεία.
- (ι) Κέντρα αποκατάστασης.
- (ια) Διάφορες υπηρεσίες (στρατόπεδα, διακομιδές, μέσα μεταφοράς, κ.λ.π.).
- (ιβ) Υπηρεσίες υγιεινής εργασίας.
- (ιγ) Ιδιωτικές νοσηλευτικές υπηρεσίες.
- (ιδ) Υπηρεσίες πρόληψης και ελέγχου λοιμωδών νοσημάτων.

3.2 Νοσηλευτική Ψυχικής Υγείας

Η Νοσηλευτική Ψυχικής Υγείας είναι η ειδικότητα της νοσηλευτικής που παρέχει φροντίδα στους ανθρώπους όλων των ηλικιών με ψυχολογικά και ψυχιατρικά προβλήματα. Βοηθά στη γρήγορη αποκατάστασή τους και προάγει την ευημερία συνολικά του πληθυσμού. Είναι πολυδιάστατη και προσφέρεται με πολύ εξειδικευμένες παρεμβάσεις, όπως είναι οι ψυχοκοινωνικές παρεμβάσεις για ψυχοκοινωνική αποκατάσταση και η εκπαίδευση ατόμων και οικογενειών για ανάπτυξη εναλλακτικών τρόπων διαβίωσης και αναβάθμισης της ποιότητας ζωής τους. Στόχος της είναι η ανταπόκρισή της στις ποικίλες και ιδιαίτερες ανάγκες του ευαίσθητου τομέα της ψυχικής υγείας.

Η νοσηλευτική φροντίδα ψυχικής υγείας προσφέρεται μέσα από τομεοποιημένες υπηρεσίες και καλύπτει ένα ευρύ φάσμα υπηρεσιών στα πλαίσια της πρωτοβάθμιας, δευτεροβάθμιας και τριτοβάθμιας φροντίδας υγείας. Εφαρμόζεται σε:

- (α) Νοσοκομεία ψυχικής υγείας.
- (β) Μονάδες εσωτερικής νοσηλείας, ασφαλούς κράτησης, με διάταγμα υποχρεωτικής νοσηλείας.
- (γ) Μονάδες εσωτερικής νοσηλείας με προαιρετική νοσηλεία σε γενικά νοσοκομεία.
- (δ) Τμήματα Διασυνδετικής.

- (ε) Κέντρα Κοινωνικής Ψυχικής Υγείας.
- (στ) Κοινωνική νοσηλευτική με κατ' οίκον επισκέψεις και άλλες κοινοτικές παρεμβάσεις.
- (ζ) Δομές ψυχοκοινωνικής αποκατάστασης.
- (η) Κέντρα Ημέρας.
- (θ) Μονάδες εργασιακής αποκατάστασης.
- (ι) Δομές τοξικοεξάρτησης.
- (ια) Μονάδες εσωτερικής νοσηλείας τοξικοεξάρτησης.
- (ιβ) Συμβουλευτικά κέντρα τοξικοεξάρτησης.
- (ιγ) Κέντρα πρόληψης τοξικοεξάρτησης.
- (ιδ) Τμήματα παιδικής και εφηβικής ψυχιατρικής.
- (ιε) Εξωτερικά ιατρεία, Κέντρα Υγείας (αγροτικά και αστικά).
- (ιστ) Φυλακές.